من و اماس

صدای پای سلامتی

مریم پیمان

● به سرم چنگ می‌زنم. چشمانم را می‌بندم. گوش‌هایم را می‌گیرم. صداها محو می‌شوند و میان همهمه، زنگ مدرسه در سرم به صدا درمی‌آید. نمی‌خواهم دیگران را بشنوم. صدای پیرمرد در سرم بلند می‌شود: «ارغوان! / شاخه هم خون جدامانده من/ آسمان تو چه رنگ ست امروز؟ / آفتابی ست هوا یا گرفته ست هنوز؟» دلم می‌خواهد تنها باشم در حیاطِ صحن. گوش‌هایم را بیشتر می‌گیرم و صدایی بلندتر در سرم می‌پیچد. باید تصمیم بگیرم برای داستانِ زندگی‌ام. «از بهاران خبرم نیست/ آنچه می‌بینم/ دیوار است/ آه!» هیچ نمی‌دانم از انتهای دردِ بی‌درمانِ ۱۷ ساله یا «بیماری اسرارآمیز» قرن. تنها می‌خواهم که امسال بلوغش را جشن نگیرم و شکستش بدهم. «ام‌اس» خفته، کنترل‌شده یا هر نامِ دیگری را یدک نخواهم کشید. درونم غوغایی برپاست. هنوز به دخیل‌بستگان به مربع‌های طلایی فولادینِ مقابلِ چشمانم گویی ایمان دارم؛ همه آنچه که معجزه را واقعی کردند. صدایی آزارم می‌دهد؛ «بینایی‌ات برنمی‌گردد». چهره پزشک چهارمی که ۱۶ سال پیش قطع امید کرد، زنده‌تر از صورتک‌های گریانِ مضطرین و جمع‌های خانوادگی شادِ صحن در مقابلِ چشمانِ من است. پلکی می‌زنم و با موجی از قطره اشکی، جهانِ درماندگان را رصد می‌کنم. بیش از همیشه می‌بینم و بیش از همیشه می‌شنوم. من برای زندگی بیش از همیشه مشتاقم. صدای ناله دلِ زنی با خنده‌های خانواده‌ای درهم می‌پیچد.

به بالای سرم خیره می‌شوم. چشمانم را می‌بندم. صداها محو می‌شوند و میان همهمه، صدای برخورد گوشواره‌های چلچراغ بالای ضریح را می‌شنوم. سنت شکسته‌ام و دور ضریح ایستاده‌ام. «نفسم می‌گیرد/ که هوا هم اینجا زندانی ست» مبهوتِ صداهای نامفهوم، نگاهم به سبزی چلچراغ است. خسته‌ام از تداوم درد، از همراه‌داشتن دارو و از تذکر پزشک. «آفتابی هرگز/ گوشه چشمی هم/ بر فراموشی این دخمه نینداخته است» دستانِ چند جوان به‌ترتیب از آن‌سوی دیوار شیشه‌ای به‌سوی ضریح روانند؛ دستانی رقصان در آسمان و دستانی با کتابچه‌هایی هم‌شکل و هم‌رنگ. چیزی گلویم را فشار می‌دهد و آبی داغ گونه‌ام را می‌سوزاند. تنهایی محض را لمس می‌کنم. «یاد رنگینی در خاطرِ من/ گریه می‌انگیزد/ ارغوانم آنجاست/ ارغوانم تنهاست». مصمم‌تر از همیشه‌ام. «خوبم». باید داروهایم را کم و حذف کنم و مثلِ «سالم‌ها» بدون دارو روزگار بگذرانم. نمی‌خواهم از دردهایم سخن بگویم تا باورشان کنم. نمی‌خواهم در کیفم قرصی حمل کنم، «نمی‌خواهم محدودیت‌هایم را باور کنم». بی‌اراده حرکت می‌کنم. به دنبالِ کبوتران سر می‌چرخانم. «آنها جهانِ دل‌شکستگان را چگونه می‌بینند؟» فرار می‌کنم به خلوتِ همیشگی؛ به مسجدی قدیمی؛ دورترین مقصدِ ممکن؛ امن‌ترین خاطره‌های کودکی. سکوت حاکم می‌شود و من در برابرِ خودم دادگاه تشکیل می‌دهم. مجازات تعیین می‌شود و رسالت. «ارغوان! / خوشه خون/ بامدادان که کبوترها/ بر لبِ پنجره بازِ سحر/ غلغله می‌آغازند/ جانِ گلرنگِ مرا/ بر سرِ دست بگیر! / به تماشاگه پرواز ببر!/ آه! / بشتاب!» سلامتی در راه است. «حداکثر تا آخر سال. یا دارو را حذف، یا خوراکی برایت تجویز می‌کنم». پزشک وعده می‌دهد؛ چه رؤیای آشکار و شادی برای من ترسیم می‌کند! انگار «او» هم این را باور دارد.

گزارش «شرق» از ساخت‌وسازهای حرم حضرت علی (ع) در نجف

صحنی به نام مادر

معصومه اصغری

محلـه العماره نجف که تا نیم‌قرن قبل در کنار حرم علی‌بن ابیطالب، برای خودش بروبیایی داشـت، با تحولاتی برگشت‌ناپذیر در عراق قرار است تبدیل به گوشـه‌ای امن و آرام برای همه زائران این حرم شود. حرم و صحن و سرای امام اول شیعیان مانند سایر اماکن زیارتی در سـال‌های اخیر دچار تحولاتی خواسته‌وناخواسته شده و در این مورد بسیار ویژه مدتی است که شاهد تحولی خوش‌نام به نام حضرت زهرا(س) است؛ در این تحول صحن و سرایی زیبا و متفاوت و متصل به صحن و سرای اصلی حرم حضرت علی بسیار بزرگ‌تر و مجهزتر در حال ساخت در مجموعه حرم حضرت امیر است. قرارگاه خاتم‌الانبیا ساخت این صحن و سرا را از چند سال قبل با کمک و همراهی سـتاد عتبات عالیات ایران و عتبه علویه شروع کرده و تا پایان سـال جاری نهایتا تحویل می‌دهد و این مجموعه تبدیل به فضایی برای همه شـیعیان و زائران ایرانی و عراقی و... خواهد بود. به‌همین‌خاطر به سراغ محمدجواد جعفری، مدیر این پروژه و به‌عنوان فردی که نشـو و نمایی هم در خاک العماره نجف داشته است، رفته‌ایم. او در گفت‌وگو با خبرنگار «شرق» توضیحات مفصلی را درباره پروژه صحن و سرای حضرت فاطمه زهرا (س) ارائه داد که در ادامه می‌آید.

شـروع ماجرای ایجاد این صحن و سرا در جوار حرم امیرالمؤمنین چه بوده است؟

این صحن و سرا از ابتدا در این ابعاد و شکل و شمایل نبوده و در چند قرن اخیر تغییرات زیادی داشـته است. حدود ۷۰۰ سال قبل شیخ بهایی حرم حضرت علی (ع) را آماده کرده و ساخته است. محیط اطراف حرم آن زمان ۱۱۰ متر در ۱۱۰ متر بوده اسـت و در تغییرات جدید آن را گسترش می‌دهند؛ چراکه جواب‌گوی نیاز آن زمان نبود. آن زمان برای اوقات شلوغ و مراسم‌های مختلف در سال حرم ظرفیت لازم را نداشته و نیاز به گسترش بوده است. در این چنـد دهه بارها برای گسـترش محوطه اطراف حرم رایزنی شـده بود و سـتاد بازسـازی عتبات عالیات با رایزنی‌های ۱۵، ۲۰ سـاله‌ای که بعد از سـقوط صدام داشـت، موفق شـد تا مجوز الحاقیه‌ای به صحن حرم حضرت علی (ع) را دریافت کند. اولین الحاقیه و قسمت صحن و سـرای حضرت زهرا (س) روز تولد ایشـان در ۱۱ فروردین ۹۵ آماده و تحویل داده شـد و قسمت‌های بعدی از سال گذشـته تاکنون به مرور در اعیاد مختلف آماده و در حال بهره‌برداری هستند.

چـرا این صحن و سـرا را به نـام حضرت زهرا نام‌گذاری کردند؟ اگر گسترش است، چرا با همان نام حرم حضرت علی (ع) گسترش نیافته است؟

در همـان ابتـدای کار گفته شـد که نظـر آیت‌الله سیسـتانی، مرجع عالی‌قدر شیعه این بود که این صحن و سـرا به نام امـام علی‌النقی (هادی) باشـد؛ اما نظر مجموعه سـتاد بر این بود که به نام حضرت زهرا (س) نام‌گذاری شـود. در دیداری که همـان ابتدای کار آقای فداکار، رئیس سـتاد عتبات نجف، با آیت‌الله سیسـتانی برای ارائه گزارش عملکرد داشـتند، در لحظه آخر آقای سیسـتانی مکثی می‌کنند و می‌پرسند شما موضوعی را از قلـم نینداخته‌اید؟ و آقای فداکار که این موضوع را در ذهن داشـته، مطرح می‌کند و دلایلشـان را می‌گویند و ایشان هم تأکید می‌کنند که انتخاب خوبی است و حتما همین نام را انتخاب کنید.

فضای فعلی چه کیفیت و خصوصیاتی دارد؟

مساحت زمین ۴۵۰ در ۱۵۰ متر و حدود شش هکتار است و شـامل زیربنای ساخته‌شده در دو بخش زیارتی و غیرزیارتی اسـت. در بخش زیارتی شبستان و حیات و مرکـز تحقیقات امام علی را داریـم که حدود صد هزار متر مربع اسـت و مسـاحت بخش غیرزیارتی که شامل موزه، کتابخانه، مضیف (رسـتوران) و تعدادی هتل که برای خود حرم اسـت، حدود ۱۳۰ هزار متر مربع است و مجموعه حـدود ۲۴۰ هزار متر مربع در این فاز برای کل صحن و سراست.

در بخـش زیارتـی از ضلـع غربـی حـرم حضرت امیرالمؤمنین به این بخش متصل می‌شویم و افتتاحیه این بخـش ۱۱ فروردیـن ۹۵ مصادف بـا تولد حضرت زهرا (س) اتفاق افتاد. می‌توان گفت که سـازه پروژه در بخش زیارتی پیشـرفت صددرصـدی دارد و در بخش غیرزیارتـی حدود ۹۰ درصد پیشـرفت سـازه را داریم و طبق برنامه زمان‌بندی اسـت؛ درحال‌حاضر هم در حال انجام تأسیسـات موتورخانه‌ای هستیم که کار نصب این تجهیزات تا مهرماه تمام می‌شود. شرایط این سازه خاص اسـت و به دلیل وجود گنبدهای متعـدد و گچ‌کاری‌ها و اهمیت رعایت شـرایط برای گچ‌کاری‌هـا و معماری داخلی باید با حساسیت زیادی کار پیش برود.

معماری که می‌گویید شبیه معماری فضای داخلی حرم‌هایی که تا به حال دیدیم است؟ مثلا شبیه حرم امام رضا یا مثلا مصلای تهران؟

شـبیه هیچ‌کدام از حرم‌هایی که تاکنون اجرا شـده، نیسـت. طرحی را اجـرا می‌کنیم کـه منحصربه‌فرد و مختص همین حرم امیرالمؤمنین است و به‌همین‌دلیل معماری سـنتی اسـلامی آن زمان را نیاز دارد و پس از اتمام کار سازه و مراحل ادامه آن این بخش آغاز خواهد شـد. اگر همین حالا هم وارد صحن حضرت زهرا (س) حـرم امیرالمؤمنین بروید، نمونـه‌ای از این معماری را خواهید دید.

زمان شـروع پروژه از چه زمانی بوده است و چه زمان‌بندی‌ای برای تکمیل و تحویل آن دارید؟

پروسه شـکل‌گیری و برنامه‌ریزی برای این کار حدود ۲۰ سـال بوده تا موافقت را برای آن دریافت کند؛ اما کار جدی اجرائی آن در این محدوده و فاصله از حرم از سال ۹۱ آغاز شده اسـت. در زمان خاک‌برداری تعدادی هتل قدیمی در این محدوده بوده که همه آنها را با همکاری دولت عراق حذف کردند. مطالعات این پروژه را دانشگاه شهید بهشتی انجام داده است.

با توجه به تکمیل‌کننده‌بودن این صحن و سـرا، این سازه و فضا از نظر استحکام و زیبایی تا چند سال دیگر پابرجاسـت؛ چون قاعدتا امکان بازسـازی و نوسازی به این زودی‌ها فراهم نمی‌شود؟

در بحث مهندسـی بـرای هر سازه عمر مفیدی تعریف می‌کنند؛ عمـر مفید این سـازه بـا توجه به طراحی‌هـا و نظـرات اولیه حدود ۴۰۰ سال است. البته این رقم اسمی اسـت و در واقع رقم بیشتر خواهد بـود و در برابـر انواع آسـیب‌های طبیعی و غیرطبیعی مقاوم خواهد بود.

پیش‌بینی خطرات امنیتی و بمب‌گذاری‌ها هم شده است؟

این احتمال بسیار زیاد است؛ این منطقه اصلا در مسیر گسل‌های زلزله نیست و فاکتور زلزله آن صفر است، اما دربـاره انواع خراب‌کاری و بمب‌گذاری‌ها با اسـتفاده از پدافند غیرعامل احتمـالات زیادی را پیش‌بینی کرده‌ایم و همه ضریب‌های ایمنی لحاظ شده است. درعین‌حال در آزمایش‌هـای قبل و حین اجرا، این عوامل مهم مورد توجه ویژه قرار گرفته اسـت و سـازه از نظر ما مقاومتی متناسب با طراحی عمر ۴۰۰ساله دارد.

گفتید در زمـان خاک‌برداری که هتل‌هایی اینجا بوده و تخریب شـده، آیا این منطقه بافت تاریخی بود؟

این پـروژه در محـدوده زمیـن و محلـه‌ای به نام «العماره» اجرا شده اسـت. العماره بخشی از محدوده قدیمی نجف و محل زندگی تعداد زیادی از علمای نجف بوده اسـت. بازاری در این محل بوده که در زمان صدام، حکومت بعث اقدام به خرید املاک این محله و تخریب آن می‌کند. شروع تخریب این محله از همان زمان بوده است؛ چراکه می‌خواستند به دلیل مسائل امنیتی و عدم تسلط برخی گروه‌ها این محلات را تخریب کنند. حدود ۱۸ هتل در این محله باقـی می‌ماند که آنها را هـم به سـنی‌های ناصبی که همین حالا به عنـوان داعش در سامرا هستند، می‌فروشند. بعد از سرنگونی صدام، و روی‌کارآمدن دولت جدید در عراق، این هتل‌ها در مالکیـت همـان سـنی‌های ناصبـی باقی مانده بوده اسـت. صـدام ایـن کار را از عمد انجام داده بـود تا سـنی‌ها را عمدا در مقابل شـیعیان قرار دهد. دولت عراق در همـان ابتدا بودجه‌ای قـرار می‌دهد و این ۱۸ هتـل را با همه لوازم و تجهیـزات داخل آنها خریداری می‌کنـد و لوازم آنها را هم به موکب‌هایی که در مسـیر نجف تا کربلا قرار داشـته می‌گذارند. این هتل‌ها پس از خریداری در اختیار عتبه علویه عراق قرار می‌گیرد و آنها هم مسـئولیت این هتل‌ها و در ادامه پروژه را به سـتاد بازسازی عتبات عالیات ایران قرار می‌دهند و ما هم اینها را تخریب کردیم.

> **شکل اصلی حرم حضرت علی و به‌ویژه نجف را شیخ بهایی انجام داده و سایر معماران که همه ایرانی بوده‌اند. در همه‌جا از رنگ طلایی و فیروزه‌ای برای صحن و سرا و گنبد استفاده کرده‌اند. نوع کاشی‌کاری‌ها و آرک‌های گنبدها و آجرچینی و تصاویر داخل حرم، کاملا ایرانی است. در صحن حضرت زهرا(س) هم معماری ایرانی اجرا شده، اما تقلیدی از مکان‌های قبلی زیارتی در ایران نیست**

محل اعتباراتی که تاکنون هزینه شده، کاملا ایران بوده؟

تا الان کلیه هزینه‌ها توسـط سـتاد بازسازی عتبات عالیات و کشـور ایران بوده است؛ اما مقداری از کمک‌ها به صـورت اجناس و لوازم و تجهیزات از سـوی دولت به شکل تهاتر بوده اسـت و بخش زیادی هم به عنوان داوطلبانـه و مشـارکت در امر خیر به ایـن پروژه هدیه کرده‌انـد. هزینـه اختصاص‌یافته را هم مردم به سـتاد بازسـازی کمک کرده‌اند و خواسته خودشان بوده است که تنها برای همین‌جا اختصاص یافته است.

نیازهایتان بـه تجهیزات از ایـران می‌آید یا از کشـورهای دیگر؟ مشـکلی در جابه‌جایی و تأمین نداشتید؟

تمام اقلام مصرفی این پروژه و نیروهای مهندسـی و کارگران همه ایرانی هستند. در میان اقلام مصرفی سازه به جز شن و ماسه، میل‌گرد برای اسکلت بتونی و سیمان را از ایـران تأمین کردیـم و دولت ایـران و کارخانجات داخلی کمک زیادی کردنـد. مثلا کارخانجات در مقابل تأمین نیاز ما، از پرداخت مالیات آن سـال معاف شـدند و این‌گونه تهاتر بین دولت ایـن بخش‌ها صورت گرفته و مـا هم پولـی پرداخت نکرده‌ایم و ایـن تعاملات بین بخش‌های خود دولت بوده است.

این پول همان مبالغی اسـت که مردم با پیامک پرداخت می‌کنند؟

همان سیسـتم‌های دریافتی که از سالیان قبل برای دریافت این کمک‌ها به روش‌های مختلفی وجود داشته و امروز به شکل پیامک هم درآمده است همچنان وجود دارد. مردم با اطلاع از محل هزینه این کمک‌ها، همکاری دارند.

مردم و دولت عراق هم مشارکت دارند؟

دولـت عراق قـول داده کـه در بخـش غیرزیارتی مشـارکت مالی داشته باشـد و کل هزینه‌ها را پرداخت کند اما تاکنون کمکی نکرده اسـت. دولت ایران، یعنی ستاد بازسازی عتبات عالیات که کارفرمای ما در این پروژه است منتظر این کمک نمانده اسـت، البته اگر پرداخت کنند که خوب است و اگر هم نکنند، کار پیش می‌رود.

گفتید کارکنان این پروژه همه ایرانی هستند، این موضوع باعث بروز مشکل و عدم امنیت نمی‌شود؟

حدود یک هزار نفر مجموعه مهندسـی و کارگری ما هستند و حدود ۹۵ درصد ایرانی و مابقی عراقی هستند که این افراد هـم برای برخی امـور همانند راننده‌های خودروها و ترجمه و تعامل با نیروهای عراقی است که مجبوریم برای تعاملاتمان از همکاری آنها استفاده کنیم. درعین‌حال اکثر این نیروهای عراقی دو زبانه‌هایی هستند که قبلا در ایران هم حضور داشته‌اند.

معماری که تا به حـال در اماکن زیارتی عتبات عالیات دیده شـده ناشـی از حضـور هنرمندان و معماران ایرانی اسـت و به نوعی معماری اسلامی و نه عربی پیاده شده و حتی تعبیر «ایرانی‌شدن فضای حرم‌ها» را حتما شـنیده‌اید. اینجـا هم همین اتفاق می‌افتد؟

اصلا اصرار نداریم بگوییم که فضاهای مذهبی عراق ایرانیزه نشـده‌اند؛ درباره این صحن و سرا هم معماری ایرانی - اسـلامی رعایت شده است. نباید فراموش کرد طراحی‌هـای اولیه این اماکـن مخصوصا حرم حضرت علی (ع) را از ابتدا ایرانی‌ها انجام داده‌اند. شکل اصلی حـرم حضرت علی در عتبات عالیـات و به‌ویژه نجف را شـیخ بهایی انجام داده و سایر معماران که همه ایرانی بوده‌انـد. در همه‌جـا از رنگ طلایی و فیـروزه‌ای برای صحن و سرا و گنبد استفاده کرده‌اند. نوع کاشی‌کاری‌ها و آرک‌هـای گنبدها و آجرچینی و تصاویـر داخل حرم، کاملا ایرانی است. در مورد صحن حضرت زهرا(س) هم معماری ایرانی اجرا شده، اما تقلیدی از مکان‌های قبلی زیارتی در ایران نیست.

ادامه در صفحه ۱۷

واکنش

رئیس اتحادیه پیش‌کسوتان کارگری:

حاضرم در یک مناظره تلویزیونی با زاکانی مناظره کنم

● در پـی انتشـار خبری به نقـل از آقـای زاکانی کاندیـدای احتمالـی ریاسـت‌جمهوری در خبرگزاری‌های منتقد دولت تدبیر و امید و بیان اینکه امروز تأمین اجتماعی در مرز ورشکسـتگی اسـت، حسـن صادقی از فعالان جامعـه کارگری و رئیس اتحادیه پیش‌کسوتان کارگری ضمن دعوت وی برای حضور در یک مناظره تلویزیونی گفت: در این مناظره به آقای زاکانی و ملت شریف ایران خواهم گفت که وی و همفکرانش چه مصیبت‌هایی بر سر کارگران و بازنشستگان آورده‌اند.

صادقـی ضمن تأکیـد بر این نکته کـه بدترین و ضدکارگری‌ترین قوانین مجلـس در دوره نمایندگی زاکانی و همفکرانش در طول دولت‌های نهم و دهم که مورد حمایت آنها بود، وضع شـد، افزود: آقایان حیثیت سـازمان تأمین اجتماعی را به بدترین شکل ممکن از بین بردند و حالا که موسـم انتخابات شده است، دم از منافع کارگران و بازنشستگان زده و نگران پیش‌کسوتان تأمین اجتماعی شده‌اند. پرسش من این است آیا الان این سازمان دچار بحران است یا زمانی که در سـال، همفکرانتان هشـت مدیرعامل به این سازمان آوردند و بردند؟ وی ادامه داد: آقای زاکانی؛ زمانـی که اموال این سـازمان را به حراج گذاشـته بودند و بابک زنجانی و زنجانی‌ها قصد به‌یغمابردن سـرمایه‌های میلیون‌هـا نفر کارگـر زحمت‌کش و بازنشسـتگان بی‌پناه را داشتند کجا بودید؟ یکشنبه سیاه را یادتان هست؟ شما آن زمان نماینده مجلس بودید آقای زاکانی.

رئیس اتحادیه پیش‌کسوتان کارگری با اعلام اینکه هیچ دولتی به اندازه دولت تدبیر و امید، مسائل تأمین اجتماعی را درک نکرده، گفت: متأسفانه هیچ دولتی هم به اندازه دولت نهم و دهم و هیچ مجلسـی هم به اندازه مجلسـی که آقای زاکانـی و هم‌قطارانش در آن حضور داشـتند، با تحمیل قوانین و دستورات غیرکارشناسـی به سـازمان تأمین اجتماعی صدمه نزدند. صادقـی افزود: مجموع بدهی‌های دولت به سازمان تأمین اجتماعی در بیش از ۳۰ سال و در آغاز کار دولت نهم فقط چهار هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولـت دهم این رقم به بیش از ۶۰ هزار میلیارد تومان، در هشت سال رسید که مهم‌ترین دلیل آن وضع قوانین بدون تأمین منبع از سوی آقای زاکانی و دوستانش در دولت بود و این کار یعنی دست‌بردن به جیب کارگران و مستمری‌بگیران این سازمان.

رئیس اتحادیه پیش‌کسـوتان کارگری با تقدیر از مدیرعامل فعلی سـازمان تأمین اجتماعی با وجود همه مشکلات به‌جامانده از بی‌تدبیری‌های گذشته، افـزود: دکتر نوربخش و مدیرانـش، عزت و اعتماد ازدسـت‌رفته این سـازمان را برگرداندند و با تلاش و پاکدسـتی خود بسـاط سوءاسـتفاده‌ها و حیف و میل‌هـا را جمع کردنـد. صادقی با تأکیـد بر اینکه فعلا به همین مقدار بسـنده می‌کنم امـا اگر آقای زاکانـی پذیرفت که به مناظره بیایـد، با آمار و ارقام، شـاخص‌های فسـاد در زمان نمایندگی وی را اعلام خواهم کرد، گفت: آقای زاکانی، شـما خواسـته یا ناخواسـته بر صورت جامعه کارگری سیلی زده‌اید و عجیب اسـت که در آستانه انتخابات قلبتان برای آنها می‌تپد. رئیس اتحادیه پیش‌کسوتان کارگری در پایان گفت: جامعه کارگری به دقت فضای انتخابات و ادعاهـای کاندیداها را رصـد می‌کند و هر کجا که احساس شود عده‌ای قصد سوءاستفاده از صداقت و نجابت کارگران را دارند وارد عمل شده و از حیثیت و سرمایه اجتماعی خود دفاع خواهند کرد.

جدول ۲۷۹۷ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- نویسـنده معاصـر ادبیـات کشـورمان و صاحب داسـتان به سـوی سـاحل- سـخن آهسـته ۲- خشـنودی- پایتخت غنا- کرم روده انسـان ۳- محل زندگی زنان پادشـاه- آماده و فراهم- خیزابـه ۴- خدای دروغین- ماندگار- از اوراق بهـادار- عـددی مفرد ۵- رمانی نوشـته رضـا امیرخانـی- کـرم کـدو- صبـر و تحمل ۶- منزل آذری- سـتاره- صـدای خنده بلند ۷- بوی نامطبـوع- مغازه- پروردگار ما ۸- سـوره سـی‌وچهارم قرآن- اسـباب و وسـایل سفر- از بند رسـته ۹- دولت اشـکانی به دست این قوم تأسـیس شـد- ارتعاش- شـکاف باریک ۱۰- از آفـات درختان میوه- تأکید شـده- خش تصویر ویدئویی ۱۱- گازی قابل اشتعال- آینده- ویرایش ۱۲- شـور و هیجان همگانی- آسـودگی- شیره درخت- نفـس خسـته ۱۳- فنی در کشـتی- بدگمان- رهیافـت ۱۴- متناوب- رهایی‌بخش- سپاسگزاری ۱۵- آوازه- مواد طبیعی یا مصنوعی که پرتوهای نامرئی و خطرناک تابش می‌کنند.

عمودی:

۱- کلمه تحسـین- اعزام- سعی و کوشش ۲- قافله سالار کاروان اسـارت کربلا که سالروز وفاتش را تسـلیت می‌گوییـم- عاقبت جوینده ۳- مادر- پایتخت مجارسـتان- قبر ۴- آسـمان - به پارچه می‌زنند تا براق شـود- اسب تبریزی ۵- ثروتمند- چاره‌اندیشـی- بیننده ۶- داستان- حرکات ورزشـی رزمی نمایشی- تابناک ۷- سرود دسته‌جمعی- حاشـا کردن- خشت پخته لعابدار ۸- اسب چاپار- فیر سفید برای بسته‌بندی و عایق کاری- نوعی پارچه کلفت ۹- بدزبان و دشنام‌گو- پسـر کوروش هخامنشـی و برادر کمبوجیه- ساز اسـتاد حسـن ناهید ۱۰- دسـت محبت بر سر او بکشـید- مدال سـوم- محصـل هنرسـتان ۱۱- واسـطه و میانجی- زیر پای مادران است- ناطق ۱۲- فونداسـیون- رهن‌دهنده- تیرانداز ۱۳- اندام بینایـی- پیمان‌نامـه- زراعـت ۱۴- متصل- فاقد نظم و قانـون و قاعده ۱۵- نوعی کبـاب ایرانی- برنج‌فروش - افراطی.

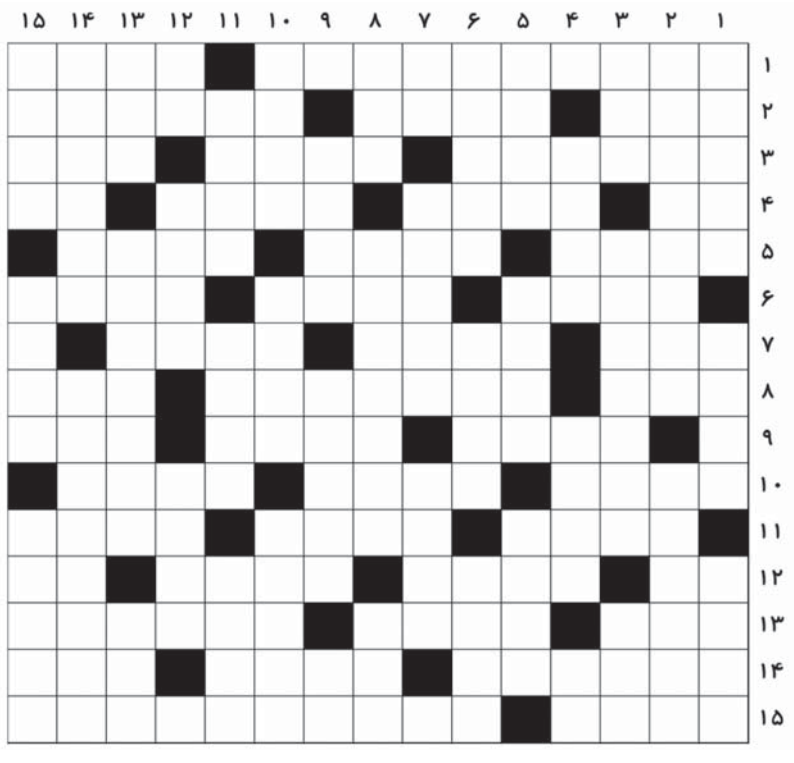

حل سودوکو سخت

۶	۲	۵	۴	۳	۷	۹	۱	۸
۳	۸	۴	۵	۱	۹	۲	۷	۶
۷	۹	۱	۸	۶	۲	۴	۵	۳
۸	۳	۲	۹	۵	۱	۷	۶	۴
۵	۱	۷	۶	۸	۴	۳	۲	۹
۹	۴	۶	۷	۲	۳	۱	۸	۵
۲	۵	۳	۱	۴	۶	۸	۹	۷
۱	۶	۹	۳	۷	۸	۵	۴	۲
۴	۷	۸	۲	۹	۵	۶	۳	۱

حل سودوکو ۱۷۹۲

۱	۶	۳	۵	۹	۸	۴	۲	۷
۸	۲	۴	۷	۶	۳	۱	۵	۹
۷	۹	۵	۱	۲	۴	۳	۶	۸
۹	۳	۸	۲	۴	۶	۵	۷	۱
۴	۷	۲	۹	۵	۱	۶	۸	۳
۵	۱	۶	۳	۸	۷	۲	۹	۴
۳	۵	۷	۶	۱	۹	۸	۴	۲
۲	۸	۱	۴	۷	۵	۹	۳	۶
۶	۴	۹	۸	۳	۲	۷	۱	۵

جدول ۲۷۹۶

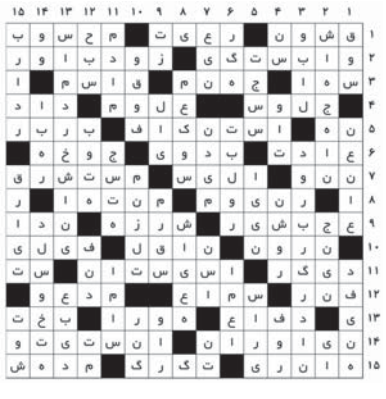

سودوکو سخت ۱۷۹۳

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲		۴					۱	
			۷	۸		۲		
۷	۹	۵			۱			
۴		۸		۲				
				۳		۵		۶
۱		۳				۴	۹	
۶		۲					۵	
				۶	۸	۹		
		۹	۵					۷

سودوکو ۱۷۹۳

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۲	۷		۳		۵		۹	
۹		۴	۸	۲	۷	۱		
		۵	۶			۷	۴	
			۹		۲	۳		
				۵	۴	۸	۱	
		۷	۱	۸				
۱					۹	۴		۶
	۵		۴		۸	۹	۲	
۸			۲		۶		۷	۱